

همایش نقش عرفان در گسترش تشیع در ایران

آیت‌الله شیخ علی رضایی تهرانی

مجمع عالی حکمت اسلامی مشهد

۱۳۹۴/۱۱/۰۸ هجری شمسی

۱۴۳۷/۰۴/۱۷ هجری قمری

دیر علمی

«بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ»

عرض سلام و خوش آمدگویی خدمت همه حضار محترم و اساتیدی که دعوت ما را پذیرفتید و در این همایش شرکت کردند. عنوان همایش امروز «نقش عرفان در گسترش تشیع در ایران» است که در واقع دومین همایش با موضوع عرفان می‌باشد که مجمع عالی حکمت اسلامی شعبه مشهد برگزار می‌کند و سومین همایش از مجموع همایش‌هایی است که این مجمع توانسته تا امروز با موفقیت به انجام برساند. پس از تلاوت قرآن کریم و سرود ملی، به استقبال سخنان جناب حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر علی رضایی تهرانی، مدیرگروه عرفان شعبه مشهد مجمع عالی حکمت می‌رویم.

حجت‌الاسلام والمسلمین شیخ علی رضایی تهرانی

«أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ»

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ وَآلِهِ وَاللَّعْنُ عَلَى أَعْدَائِهِمْ أَعْدَاءِ اللَّهِ إِلَى يَوْمِ لِقَاءِ اللَّهِ؛

خدا را شاکر هستیم که در مجلسی علمی گرد هم آمدیم تا انشاءالله مطالبی سودمند را شنوا باشیم. عنوان این همایش «نقش عرفان در گسترش تشیع در ایران» است. بعد از این که این عنوان در منظر عزیزان قرار گرفت، برخی به ما اعتراض کردند که چرا به جای این عنوان، «نقش عرفان در گسترش تشیع در جهان» را قرار ندادید؟ در پاسخ می‌گوییم اگر خدای متعال عنایت کند، قرار بر این است که ما سلسله همایش‌هایی را با عنوان «نقش عرفان در گسترش تشیع در جهان» برگزار کنیم که آغاز این مسیر همایش امروز با همین عنوان «نقش عرفان در گسترش تشیع در ایران» خواهد بود. پس قرار بر این نیست که به این همایش بسنده کنیم و انشاءالله سلسله همایش‌هایی را در این زمینه برگزار خواهیم کرد. در حقیقت پیام این همایش این خواهد بود که همان‌گونه که فقه و فقه‌های شیعی در نشر تشیع در جهان و ایران نقشی اساسی داشتند، عرفان و عارفان شیعی نیز نقشی کم‌نظیر در این زمینه برعهده داشته‌اند. بنده قصد سخنرانی ندارم و فقط دو - سه مقدمه کوتاه را بیان می‌کنم.

درست شناختن پیشینه فرهنگی خود

هر ملت و آیینی اگر پیشینه خود را به‌درستی نشناسد و این پیشینه را قدر نداند، از هویت خود تهی خواهد شد. گمان ما بر این است که اگر ما ملت ایران و نیز شیعیان از پیشینه خود و نیز تأثیری که این پیشینه در جهان امروز ما داشته و دارد، غافل باشیم، به‌یقین از هویت فرهنگی خود تهی خواهیم شد. این همایش و همایش‌هایی از این دست درصدد هستند این پیشینه درخشان را به ما معرفی کنند که مبادا با غفلت از آن، ذوق‌زده بعضی از رهاوردهای امروز جهان غرب شویم. ما بر این گمان هستیم که همان اثری که جاذبه‌های عرفان در گذشته و در گسترش تشیع داشته، امروز هم برجای خود باقی است؛ بلکه غنی‌تر و قوی‌تر و اثرگذارتر نیز شده است.

بنده به یاد دارم در یکی از سفرهایی که به مدینه مشرف شده بودم، روبه‌روی بقیع، جوانی آفریقایی که احتمالاً از لباس من حدس زده بود ایرانی هستم، جلو آمد و به زبان عربی از من پرسید: شما ایرانی هستید؟ پاسخ دادم: بله. گفت: شما جعفری و شیعه هستید؟ گفتم: بله.

گفت: من با شما کار دارم. به کناری رفتیم و دور از چشم دوربین‌ها و شرطه‌ها کمی صحبت کردیم. او می‌گفت: ما در سلوک استادی داریم که ایشان به ما امر کرده وقتی به مکه و مدینه مشرف شدیم، به دنبال ایرانی‌ها بگردیم؛ با این تعبیر که ایرانی‌ها اهل باطن و اهل دل هستند. شما به این وهابی‌های متحجر نگاه نکنید. از این‌رو، من آمده‌ام از شما استفاده کنم. ایمیلی ردوبدل شد و بعد هم ارتباط برقرار گردید. اگر آن جوان آفریقایی یا شهید ادواردو آنیلی ۱ به مذهب تشیع روی می‌آورند، شاید بیش از جاذبه‌های فقه و فقهات، جاذبه‌های معنویت شیعی است که آن‌ها را به‌سوی خود می‌کشاند.

دوستانی که در آمریکا و اروپا در کارهای فرهنگی دست‌اندرکار هستند، به‌صراحت گفته‌اند بیش از نود درصد جاذبه مذهب تشیع، به دلیل گرایش‌های عرفانی و معرفتی و معنوی این مکتب است تا دیگر جنبه‌های آن. از منظر ما، نادیده‌انگاشتن عرفان اسلامی و شیعی، به معنای ناقص دیدن دین خاتم است. در حقیقت به معنای نادیده‌گرفتن بُعدی مهم از ابعاد مهم آدمی است؛ یعنی بعد دل انسانی.

در یکی از ملاقات‌های مسئولان ایرانی با حضرت آیت‌الله سیستانی، ایشان فرموده بودند: ما گسترش تشیع را در جهان امروز وام‌دار انقلاب اسلامی هستیم. بر این جمله حضرت آیت‌الله این نکته را باید افزود که ما بخشی از این گسترش را وام‌دار شخصیت بنیان‌گذار این انقلاب و بُعد معنوی و عرفانی و معرفتی او هستیم و این بُعد نباید مغفول قرار بگیرد.

یکی از سخنرانان ما جناب آقای دکتر دینانی بودند که متأسفانه نتوانستند تشریف بیاورند. البته ما با پیش‌بینی این مسئله، از جناب آقای دکتر اشکوری خواسته بودیم اگر دکتر دینانی تشریف نیاوردند، زحمت سخنرانی اول را قبول کنند.

من از ایشان و از همه سرورانی که تشریف آوردند، سپاس‌گزار هستم. امیدوارم این همایش، همایشی پربار باشد. امیدوارم خدای متعال دست عنایت خود را بر سر این ملت و امت در سراسر جهان بنهد و بتوانیم بیش‌ازپیش در راه تعالی فرهنگ اسلامی و شیعی، به‌ویژه در بخش‌های معنوی این فرهنگ که بیشترین جاذبه را در این فرهنگ دارد، بکوشیم. و السلام علیکم و رحمه الله و برکاته.

مجری:

از جناب حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر علی رضایی تهرانی، مدیر محترم گروه عرفان مجمع عالی حکمت اسلامی شعبه مشهد سپاس‌گزار هستم.

فهرست منابع

۱. Edoardo Agnelli.